

اصول و دستور العمل‌های اخلاقی تهیه گزارش از کودکان و نوجوانان زیر ۱۸ سال (سندگاری یونیسف- فوریه ۲۰۰۶)

کودکان و نوجوانان از کلیه حقوق بزرگسالان برخوردارند. به علاوه اینکه آنها باید در برابر آسیب مورد حمایت واقع شوند و این محدودیتی مضاف برای گزارش نویسی راجع به کودکان و نوجوانان به حساب می‌آید، به ویژه اینکه در عصر حاضر محدود ساختن مخاطبان یک گزارش تقریباً غیر ممکن است. این سند قصد دارد از گزارشگر پایبند به اصول اخلاقی که حقایق را بدون ضایع کردن حقوق کودک به اطلاع عموم می‌رسانند، حمایت نماید.

در برخی موارد، گزارش نویسی راجع به کودک، می‌تواند وی و یا دیگر کودکان را در معرض بدنامی و یا عذاب قرار دهد. اگر در این زمینه تردید و جود داشته باشد، گزارشگر باید جانب احتیاط را رعایت کرده و از آسیب رساندن به کودک پرهیز کند. از آنجایی که چنین شرایطی تعریفی روشن و واضح ندارد، گزارشگر باید در این زمینه با کارشناسان یونیسف و یادگیر متخصصان در مورد حفظ منافع کودک مشورت کند.

1. اصول

- حقوق و حرمت هر کودک باید در هر شرایطی مورد احترام قرار بگیرند.
- در مصاحبه و تهیه گزارش از کودک، باید توجه ویژه به حق خصوصیت و محرمانه بودن اطلاعات شخصی وی، ابراز عقیده، مشارکت کودک در تصمیم گیری‌های مربوط به خود و حمایت از وی در برابر آسیب و عواقب احتمالی مبذول شود.
- حفظ منافع کودک در هر شرایطی اولویت دارد، حتی اگر بحث ترویج و پیشبرد حقوق کودک در میان باشد.
- هنگام تعیین منافع کودک، حق در نظر گرفتن نظرات کودک با توجه به سن و بلوغ فکری وی باید مورد توجه قرار گیرد.
- در مورد پیامدهای سیاسی، اجتماعی و فرهنگی تهیه گزارش از کودک باید با افرادی که به کودک نزدیک ترند و می‌توانند بهترین ارزیابی را داشته باشند مشورت شود.
- از چاپ مطلب و یا عکسی از کودک که وی، خواهر و برادر و یا همسنانش را به خطر بیندازد پرهیزید حتی اگر هویت آنها را پنهان کرده و یا از نامی غیر از نام اصلی کودک استفاده کرده باشید.

2. دستورالعمل‌های مصاحبه با کودک

- کودک را مورد آزار قرار ندهید. از پرسیدن سوالات و بیان نظراتی که قضاوت آمیز بوده و از لحاظ فرهنگی حساسند و کودک را در معرض خطر تحقیر قرار داده و یا ناراحتی و درد اتفاق ناگواری را در ذهن کودک زنده می‌کنند، پرهیزید.
- در انتخاب کودکان برای مصاحبه، به خاطر مسائلی چون جنسیت، نژاد، سن، مذهب، موقعیت اجتماعی، وضع تحصیلی و قابلیت‌های جسمانی میان آنها تبعیض قائل نشوید.
- از صحنه سازی پرهیزید. از کودکان نخواهید داستانی را آن گونه بگویند که هرگز برایشان رخ نداده است.
- مطمئن شوید که کودک و یا سرپرستش می‌دانند که با یک گزارشگر صحبت می‌کنند. قصد خود را از مصاحبه و چاپ آن بیان کنید.

- از کودک و یا سرپرستش اجازه مصاحبه، ضبط تصویر و یا گرفتن عکس را بگیرید. در صورت امکان، بهتر است این اجازه، کتبی و رسمی باشد. کسب اجازه باید در شرایطی صورت بگیرد که فرد تحت فشار نباشد و بداند که داستان وی ممکن است در محل زندگی وی و یا کل جهان پخش شود. معمولاً این کار با توضیح شرایط به زبان کودک میسر می‌شود و تصمیم نهایی با مشورت سرپرست مورد اطمینان کودک گرفته می‌شود.
- به مکان و چگونگی مصاحبه با کودک توجه کنید. تعداد مصاحبه کنندگان و عکاس ها را محدود کنید. مطمئن شوید کودک در شرایطی راحت بوده و می‌تواند داستان خود را بدون هیچ فشاری حتی از جانب گزارشگر، تعریف کند. در فیلم و مصاحبه‌های رادیویی و تلویزیونی، تأثیر صحنه و یا پس زمینه صدا و فیلم را بروی کودک و داستان زندگی وی مد نظر داشته باشید. مطمئن شوید که با نشان دادن خانه و محل سکونت کودک، زندگی وی به خطر نمی‌افتد.

3. دستور العمل‌های گزارش‌نویسی راجع به کودک

- از بدنام کردن کودک بپرهیزید. از طبقه بندی کودک و تشریح مطالب به نحوی که تبعات منفی از جمله آسیب‌های روحی و جسمی، آزار طولانی مدت، تبعیض و مطرود شدن از جامعه را برای کودک در پی داشته باشد، بپرهیزید.
- داستان و عکس کودک را در فضای خبری مناسبی قرار دهید.
- نام کودک را که جزء موارد ذیل باشد تغییر داده و تصویر وی را آشکار ننمایید:

الف. کودکی که قبلاً و یا در حال حاضر سرباز باشد حتی اگر اتهام ارتکاب خشونت و دیگر جرائم به وی وارد نباشد.

ب. کودک قربانی آزار و استثمار جنسی

ج. کودکی که خود مرتکب آزار و استثمار فیزیکی و یا جنسی شده باشد.

د. کودکی که اچ‌آی‌وی مثبت است، با ایدز زندگی می‌کند و یا والدینش به دلیل ایدز فوت کرده‌اند، مگر اینکه کودک، والدینش و یا سرپرستش رضایت کامل داشته باشند.

ه. کودک متهم و یا محکوم به ارتکاب جرم

شایان ذکر است که در برخی موارد استفاده از هویت کودک و افشای نام و تصویر وی، به نفع کودک است.

اما حتی در چنین شرایطی نیز، کودک باید در مقابل هرگونه آسیب، تبعیض و عذاب حمایت شود.

برای مثال می‌توان به این موارد اشاره کرد:

الف. وقتی کودک خود برای تحقق حق آزادی بیان و ابراز عقیده‌اش، به گزارشگر رجوع کند.

ب. وقتی یک کودک به عنوان عضوی از گروه‌های فعال اجتماعی بوده و خود خواهان شناخته شدن است.

ج. وقتی کودک در حال شرکت در یک برنامه روانی- اجتماعی است و افشای نام و هویت وی کمک به پرورش سالم وی کند.

- صحت سخنان کودک را از طریق صحبت با یک بزرگسال و دیگر کودکان و یا ترجیحاً هر دو آنها تأیید کنید.
- اگر در مورد درخطر بودن کودک تردید دارید، به جای صحبت راجع به یک کودک خاص هرچند هم از لحاظ خبری مهم باشد، وضعیت کلی کودکان مشابه را گزارش کنید

استفاده از مطالب یونیسف

کلیه مطالب یونیسف از جمله متن، عکس، تصاویر و فیلم‌های آن، شامل قانون کپی رایت می‌شوند و کسب اجازه برای استفاده از این مطالب باید تنها از طریق دفتر تولید کننده مطلب و بارعایت کلیه اصول و دستور العمل‌های این سند صورت بگیرد.